

Asia: VN/12957/2023

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

4 luku – Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Tunnistattekko, että esitetyillä laeilla olisi vaikutuksia, joita ei ole huomioitu esityksessä?

Kalatalouden Keskusliitto haluaa aluksi korostaa, että on erittäin tärkeää, että saadaan kehitettyä lainsäädäntöä merituulivoimasta talousvyöhykkeellä.

Kaupallisella kalastuksella on pitkät perinteet toimimisesta Suomen talousvyöhykkeellä ja etenkin silakan ja kilohailin troolikalastuksella on tärkeä rooli Suomen huoltovarmuudessa. Myös vapaa-ajan kalastuksessa Suomen talousvyöhykkeellä on merkitystä etenkin lohen avomeriuistelussa.

Kalastusta mainitaan lain perusteluissa 2 § alla. Esityksen mukaisesti ”Valtioneuvoston olisi otettava talousvyöhykkeen merituulivoima-alueen valinnassa huomioon yhteiskunnan kokonaisuus. Valtioneuvostolla olisi alueen valinnassa harkintavaltaa, mutta sitä rajaisi yhteiskunnan kokonaisedun huomiointi. Yhteiskunnan kokonaisedulla viitattaisiin eri intressien huomiointiin. Se tarkoittaisi meren muun käytön, ennen kaikkea liikenteen ja kalastuksen, sekä ympäristötekijöiden huomiointia”. Tätä tarkemmin asiaa ei kuitenkaan ole avattu, ja kalastuksen näkökulmasta on ongelmallista, että ei aseteta tarkempia kriteereitä, miten alueita arvioidaan. Mitä tulee tärkeisiin kalastusalueisiin ja kaloille tärkeisiin kutu- ja vaellusalueisiin, voimme todeta, että niitä joko on tai ei ole. Niitä ei voi siirtää, toisin kuin tuulivoimalat ja niihin liittyvät oheistoiminnot ja rakenteet.

Kalastukselle on tärkeää, että merialuesuunnitelmat voidaan huomioida ja niille annetaan riittävä painoarvo alueiden valinnassa. Ehkä niiden ohjaavuutta tulisi jopa lisätä? Kalastus, kuten muut merelliset toimijat sekä luontopuolen sidosryhmät, ovat laajasti osallistettu ja kuultu suunnittelutyössä, ja uusi suunnittelukierros on käynnistynyt. Merialuesuunnitelmat ja siihen liittyvät tausta-aineistot ovat mielestämme paras mahdollinen tieto mitä meillä tällä hetkellä on käytettävissämme.

On myös todettava ja tunnustettava faktat; alueet, jotka varataan merituulivoimalle, eivät sen jälkeen sovellu kalastukselle ja voivat pysyvästi vahingoittaa kaloille tärkeitä kutu- ja vaellusalueita. Kalastukselle, kalakannoille ja huoltovarmuuden näkökulmasta tärkein kysymys kuuluu siten, miltä alueilta emme voi luopua? Tuulivoimatuotannon sijoittuminen talousvyöhykkeelle tapahtuu pääosin Pohjanlahden alueelle, jolloin sekä Suomen että Ruotsin yhteisten kalaresurssien hyödyntäminen tulee varmistaa myös jatkossa. Huomattava osa kummankin maan pelagisesta (silakka, kilohaili ja Perämerellä myös muikku) kalastuksesta tapahtuu kummankin maan talousvyöhykkeellä ristiin. Merituulivoimaa koskevaan lainsäädäntöön tulisi kirjata selkeästi esille ne merialueiden osat, joille ei merituulivoimaa tai kaapelointia sijoiteta riittävien kalastusalueiden varmistamiseksi.

Myös merikaapeliverkostolla saattaa olla vedenalaiselle meriluonnolle ja kalastukselle merkittäviä vaikutuksia. Kymenlaakson liitto toteaa lausunnossaan, että merituulivoima-alueiden kaapeloinnilla ja liittämällä sähköverkkoon tulee olemaan merkittäviä vaikutuksia myös aluevesillä ja rannikkoalueilla, jotka ovat maakuntien liittojen ja kuntien lakisääteisen kaavoituksen piirissä. Vuorovaikutuksen vaatimus tulisi lisätä itse lakitekstiin. Kannatamme tätä esitystä.

Kalastuksen ja kalakantojen näkökulmasta yksi oleellinen aspekti puuttuu. Olemme toistuvasti lausunnoissamme koskien eri merituulivoimahankkeita, Suomessa, Ruotsissa ja Itämerellä laajemminkin, todenneet, että lukuisten hankkeiden yhteisvaikutukset kalastoon, kalojen kutualueisiin ja vaelluskalojen vaellusreitteihin herättävät huolta. Yhteisvaikutuksiin on mielestämme tähän mennessä kiinnitetty liian vähän huomiota suunnittelu- ja lupaprosesseissa, eikä yhteisvaikutuksia ole huomioitu tässäkään lakiluonnoksessa. Yhteisvaikutusten huomioiminen tulisi kirjata kriteerinä merituulivoima-alueiden arvioinnissa.

Kalastuksen on kuitenkin syytä varautua siihen, että vähemmän tärkeät kalastusalueet voivat kokonaan tai osaksi muuttua merituulivoima-alueiksi. Kuka toimija määrittää mahdolliset kalastuskieltoalueet tuulivoimapuistojen alueelle ja minkä lainsäädännön pohjalta ne tehdään? Suomen kalastuslain 2 §:n mukaan lakia sovelletaan myös talousvyöhykkeellä ja lain 8 §:ssä säädetään vielä tarkemmin kalastusoikeudesta talousvyöhykkeellä. Miten ja millä säännöksillä alaa voidaan näissä tapauksissa tukea? Katsomme tärkeäksi että maa- ja metsätalousministeriö, kalastuksen vastuuministeriönä, osallistetaan ja kuullaan tässä prosessissa. Pidämme tärkeänä, että talousvyöhykkeen kilpailuttamisesta tulevista tuotoista merkittävä osa kohdennetaan suoranaisen haitankärsijän, eli Suomen kalatalouden kehittämiseen sekä tuulivoimatuotannon kalastukselle ja kalakannoille aiheutuvien haittojen tutkimiseen.

Helsingissä 28. päivänä kesäkuuta 2024

Malin Lönnroth, kalastusbiologi

Mikko Malin, järjestöasiantuntija

Vesa Karttunen, toiminnanjohtaja

Muu palaute vaikutusarvioista

-

7 luku – Säännöskohtaiset perustelut

Palaute alueen valinnasta

Palaute vakuuksista (osallistumisvakuus ja edistämismaksu)

-

Palaute maksuista (osallistumismaksu ja hyödyntämismaksu)

-

Muu palaute kilpailutuksesta

-

Palaute hyödyntämisluvasta

-

Palaute valitusten osittaisesta keskittämisestä Vaasan hallinto-oikeuteen (Eryteisesti hallinto-oikeuksille, korkeimmalle hallinto-oikeudelle ja markkinaoikeudelle osoitettu kysymys)

-

Palaute muutoksenhausta

-

Palaute talousvyöhykelain muutoksista

-

8 luku – Lakia alemman asteinen sääntely

Palaute asetuksella myöhemmin säädettäviin asioihin liittyen

-

Muu palaute

Tähän pyydetään jättämään palaute vain niistä asioista, joita ei ole mainittu yllä.

-

Lönnroth Malin
Kalatalouden Keskusliitto